

gione non nihil introrsum comprimitur, aliqua sui parte planam superficiem pro conuexa ac orbiculari commonstrans. Quum enim hæc tunica ad eam usque anterioris oculi sedis regionem pertingit, secundum quam maior oculi educitur circulus, quem iridē uocamus, aut quo albi oculi (ut ita loquar) à nigro distinguitur, & ea tunica à dura cerebri membrana pronata pars consistit, quam cornu in luciditate & substantia quoque comparabimus, ipsa ab hac abscedit quam dura procreat membrana, neque amplius illam contingens inibi in posteriora comprimitur, quæ illi parti quam cornu assimilamus, ita subduci debuisset, quemadmodum secundum reliquam oculi regionē illi subducitur tunica, quam dura membrana efformat. Neque hac duntaxat impressione præfens tunica à tenui membrana cerebri generata donatur, uerum etiam in huius compressionis medio foramine quoddam peruium est, quod minimū in oculo apparentē effor-

Pupilla.

mat circulum, & pupilla nobis appellatur. Adeo ut hæc tunica uua folliculo, à quo pedunculum quo affirmatur extraxeris, quam simillima sit, præsertim si uuam illic parum concidisse, & ut sit uacuari intelligas, ubi pedunculum extraxeris. Totus enim uua folliculus tunica huic respondebit: ea autem coincidentia illi respondebit compressioni, quam in anteriori parte hæc tunica sibi uendicat. Foramen autē quo pedunculus firmabatur, ipsi pupillæ comparatur. Atque ab hac similitudine Græci præfentē tunica *φωσφωδν* & *φωφω*, nos autē uueā appellamus. Quoniam uerò à tenui cerebri membrana *χρυσωδν* dicta, hæc tunica constituitur, Græci illam quoque *χρυσωδν* nuncuparūt. Quamquam nō ob id solum quod à tenui membrana cerebri producit, eam ita uocarunt, sed forsitan quod ipsa uenas arteriasque oculi sustinet, perinde atque tenuis membrana cerebri uasa suffulcit. Quandoquidem passim quæ uuea tunica, illa obducitur, quam duram cerebri membrana progenerare mox dicam, uenarū arteriarumque surculi ab hac in uueam pertingunt, & uueam ita exasperant, ut hac quoque ex parte internæ superficiei folliculi uueæ accedat, quæ fibras illas continet, quibus uuea caro & acini sustententur. Quum itaque ab ea tunica quam dura cerebri membrana procreat, complures uasorum surculi sparsim in uueam producantur, sit eorum surculorum internentū uueam illi tunica connasci. Quæ uerò uuea tunica ab illa secundum iridis circulum abscedit, introrsumque premitur, uuea pertinaciter secundum totum circuli ductum ipsi adnascitur, & colorem euariat. Uuea namque tota superficie qua dura tunica succingitur, perpetuò nigra est, & modicè humecta: in anteriori autem suæ compressionis sede uariè tingitur, eumque semper exprimit colorem, qui in oculi iride seu maiori circulo, aut oculi nigro occurrit, cuius gratia oculos nigros aut cæcios, aut glaucos dicimus. Neutrum enim is color humorū oculi beneficio cōfurgit. quod & si magnū sit paradoxū, nō secus tamen id probatum uelim, quam quod is oculi color in uuea perpetuò appareat, siue integro oculo, siue effluxo humore, siue ipsa uuea tunica à dura liberata, diuisa. Quod non solum in hominis oculo est cernere, sed & in cuiusuis alterius animalis oculo. Cæterum interna uueæ superficies uariis interstinguit coloribus. in posteriori enim oculi sede, qua hæc tunica primum pronascitur, subalba est. mox uiridis, & dein cærulea iridis in modum efficitur. atque hos colores in posteriori oculi sede adhuc interna hæc superficies possidet, in anteriori autē oculi sede uniuersa impense nigricat. & non adeo læuis hic atque in posteriori sede uisitur: quod illi potissimum accidit propter processum, quos à se hac in parte educit tunicam constituturos, quæ anteriori uitrei humoris sedi obducitur, & uelut interstitiū est uitrei & eius quem aqueum nominabimus. Præfens tunica planis duntaxat donatur superficibus, non autem concauis aut conuexis. Quandoquidem hanc tunica constitueres, si ex tenuissima araneæ tela orbem excinderes tantum, quanta est anterior sedes uitrei humoris, ac dein in hoc orbe alium orbiculū excinderes, foramen facturum tam amplum, atque crystallinus humor amplius est, ubi uisitur amplissimus. Huiusmodi namque orbi præsentem tunica cōferre posses, si illum circulatim ab uuea tunica pronasci fingeres, illicque suo foramine crystallino connasci, ubi is amplissimus cernitur. Verum hæc tunica tenuitate araneæ telas ferè superat, & processulis ab uuea pronatis talibus constat, ut nigra cilia, seu palpebrarum pilos imagine insigniter exprimat. Num autem tunica, aut aliter nuncupanda sit, nō admodum moror: modo quænam sede reponatur, & quibus cōmittatur, qua sit imagine & substantia, explicè, mihi nullum occurrat nomen quod ipsi aptius sit quam tunica, aut si uoles, interstitij inter uitreū humorē, & eum quem albugineū aqueum uenuncupabimus. Sed iam tempestiuum fuerit & duram tunica sermone complecti, quam à dura cerebri membrana uisoriū neruum inuestiente pronasci ac dissolui credimus. Quum primum enim hæc membrana oculi posteriori sedi applantatur, dilatescit, & crassior ac durior ipsa cerebri dura membrana euadens, orbiculatim undique oculo obducitur, tam in anteriora quam in posteriora pertingens. quamquam interim cum passim sibi similis sit, neque simplici donetur nomine. Quæ enim posteriorem oculi sedem constituit, & in anteriori sede ad maiorem

Uuea tunica colores.

Ex humoribus aut spirituum copia oculorum colorem non euariat.

Tunica cilijs & palpebrarum pilis comparata.

Dura oculi tunica à dura cerebri membranaeducta.

rem oculi circulum seu iridem usque pertingit, crassa & dura deinde dura cerebri membrana modo opaca, & minime pellucida seu iris consistit, hæc tunica in cornu imaginem degenerat uigatū, uitri alicuius loco lucernæ accommodatur, pellucida pars, cornu in luciditate qua id etiam superat solū respōdet tunica pars cornu modo dura. & ut cornu in laminas pars secantibus nō secus radii diuisiūque ualet, quam si e compactis constitueretur. Atque hinc est ea oculariorū membranam nominamus. Quam uidentur Græcorum plerique tunica partem ita appellasse, uerum uniuersam (quum ipsa pellucida dura tunica partem à reliqua ipsius sede nō in præfenti non distinguā, neminem iam mirari arbitramur illas partes inuicem uariant. Interna huius tunicae sunt non pellucet, uueam tunica absque alicuius substantiæ interiarumque gratia, ut prius diximus, adnascitur: quemadmodum lacrima adnectitur, secundum maiorem oculi circulum seu iridem instar pellucida cernitur, uuea nō cōtingit, & tantisper interuallo inibi distat, quæ uuea anteriori in sede compressionis quod inter anteriorem crystallini humoris sedem adimpletur, qui adhuc enarradus superest, ac uerus humor quodammodo secantibus & suffusiones curantibus oculi cernitur: unde etiam *φωσφωδν* Græcis, nobis uerò aquei humoris comparantes, illum albugineum nuncupent: rem in albo non cōtulisse, quū neutiquam quæ crassus sit, recentibus integrisque uis igni appositis resudare cernimus corneæ in sano oculo nō contiguam sustinet, & (ut dixi) continetur: atque quum in oculo consistit, terminosque alienos, modo dimidiū exprimit globū, cuius posterior pars, quam finem, quanta in anteriora protuberans crystallini humoris sedes gibba, dimidiatū globi modo rotunda est, secunda externa dure tunica superficies tota sede qua pellucida cernitur læuis est & lubrica: uerū cætera sede ita aspera inaequali cōnatae membranae admutuū contactū exasperatur. Postea uenas & arterias ipsi implicatas musculus inferit, quem numerauimus: deinde lateribus superioribus ac inferioribus uasæ tenuitates musculorum inferuntur, quos sex primos anteriori quoque duræ tunicae parti ad iridē usque seu maiorem adhuc cōmemoranda superest, ac adhærēs eo quod oculū dicit, alba à colore quæ possedit etiam nuncupata. Hæc membra tenuis est, illi cōtinua quæ internā palpebrarū sedē intertur, quemadmodum & ipsa palpebre, si modo cui id uisum fuit itaque hæc oculi partium series: humor crystallinus: tunica pellucida, anterioris crystallini humoris sedi obnata: hanc tantū positus: tunica in qua uisoriū nerui substantia resoluta tantum amplectitur: tunica uuea, à tenui cerebri membrana nec telæ modo tenuis & nigricans, & interstitiū uitrei humoris oculi sede cornu modo pellucida reddidit: aqueum scilicet: tunica adhærēs, seu alba, anteriori tantū oculi sede arteriæ. Cæterum si quis modo oculi cōstructionē ab extimissimum est retrograda serie illū eas persequi: aut si uoleat cōmemorare, nihil prohibet. Ego uerò nunc ea oculū enarrare uti soleo, primū oculi cōstructionē explicans, & in chneans, atque in prima huic Capiti preposita figura oculū ex ratione ita sectionē obiens, quæ admodum suo loco in ultimo oculi fabrica adeo studiose soleo cōmonstrare, ut spectant in ipsius partium usu explicando hinc prorsus obmutesco, quomodo nō satisfaciā, atque hac in parte quod sanū undique si